

Rakkautta ja anarkiaa -elokuvalifestivaalilla esitettävä Ron Fricken Samsara on visuaalisesti hurjaa tykitystä.

Elämän komea kirjo

Inhimillisessä kokemuksessa suurin ongelma on se, että kukin saa vain yhden silmän, ja vain yhden aivot. Toisen henkilön mielentila on tavoitettavissa vain välillisesti, ja yleensä vain niiden, joiden elämäntapa ja asuinpaikka ovat yhteneviä oman kanssa. **Ron Fricken** elämäntyö hakkaa reikiä tähän ymmärtämättömyyden muuriin. Se päästää ihmisen tasolle kaikissa niissä kolkissa, jossa ei ole itse käynyt. *Rakkautta & Anarkiaa* -elokuvalifestivaaleilla Suomeen saadaan viimein *Samsara*, Fricken kaksi vuotta sitten julkaissut mestariteos.

Fricken elokuvat eivät ole tyyppillisiä. Niissä ei ole juonta, ei henkilöihahmoja, ei tarinaa. Ne eivät myöskään ole tyyppillisiä dokumentteja, sillä ne eivät selitä, eivätkä alleviivaa. Fricken tyyli on vain näyttää asioita vailla selittämistä. *Samsara* on kokoelma kuvia ja ääntä, jossa jatkuvuus on katsojan vastuulla. Asiat liittyvät toisiinsa, kun on valmis antamaan niiden liittyä.

Hullun kaunista kuvaa

Elokuva on visuaalisesti hurjaa tykitystä. Digitaalisen kuvan ja nopeiden kuvausten aikakautena se on kuvattu 70 millimetrin filmille, vuosien varrella. Harkinta ja tyyli näkyvät kaikessa. *Samsara* on kiireetön ja komea ote silloinkin, kun se on vauhdikkaimmillaan ja uutta sisältöä ammutaan verkkokalvoille sarjatuella.

Fricke esittelee olemassaolon eri muotoja laidasta lai-

taan. *Samsara* vie pyhiin paikkoihin, teollisuuskompleksiin, vankiloihin, toimistoille, asevarastolle ja baariin. Se vie kujille ja kaduille, palatseihin ja röttelöihin. Jo pelkästään näiden kaikkien paikkojen näkeminen oikeuttaa elokuvalla annetun ajan.

Vastakkainasettelut ovat harkittuja, ja osa herättää hämmennystä. Kun tiibetiläisen munkkiloostarin hiljaisista ja hyvin käyttäytyvistä lapsista leikataan vankilaan, tiipahtaa tuolin reunalta. Pitäisikö lapsia sittenkin sääliä, kun he hiljaisina osallistuvat hiekkamandalan tekemiseen ja tuhoamiseen? Ovatko nämä kaukana Nintendosta ja My Little Ponysta kasvavat lapset sittenkin vain vankeja aikuisten nimeämälle pyhälle?

Häiritsevää vai ei?

Mitä ylipäätään pitäisi ajatella, kun katsoo kalterien välissä koppiin suljettujen ihmisten silmiin? Tekee yhtä aikaa mieli kääntää katse pois ja pysäyttää kuva, jotta sitä voisi katsoa pidempään. Tai miten suhtautua vaikkapa Mekan suureen moskeijaan Masjid al-Haramiin? Pyhiinvaeltajien kurimus pyhimmän, Kaaban, ympärillä on pysäyttävä näky.

Samsara on hämmentävä yhdistelmä sitä mitä janoaa ja sitä mitä vihaa. Teollinen liha-tuotanto ja globaali sotateollisuus kulkevat käsi kädessä maailman vihreimpien niittyjen kanssa. Välillä Fricke alleviivaa liikaa. Pikkutyttö pinkki haulikko kädessään yhdistettynä lasten värikkäisiin hauta-arkkuihin alkaa mennä vähän

yli. Tarvitseeko tätä, että ymmärtää hävetä. Joku varmasti tarvitsee.

On pakko ajatella, että *Samsara* olisi suorastaan sietämätön, mikäli katsojan maailmankuva on juurtunut viimevuosisadan länsimaisiin kliseisiin. Sokeassa oikeutuksen kulttuurissa kasvaneelle voi olla vaikeaa kohdata jälkiään näin läheltä.

Fricke suorastaan kiusaa heteronormatiivista miestä. Kun on tunnin katsonut asioita mitä ei oikeastaan haluaisi nähdä, yhtäkkiä ruudulla heiluttaa lantioitaan Cascade Barin vähäpukeiset tanssijat. Jos ehtii kiihottua ennen kuin huomaa pullottavat pikkuhousut, voi olla lounaan poistuminen lähellä.

Valkohehkuisen pyhää

Samsara on lopulta pyhä kokemus, jos sellaisia osaa kokea. Se ei vaadi kuitenkaan enempää hengellisyyttä kuin valmiuden tarkastella maailmaa läheltä. Jos haluaa nähdä, *Samsara* tarjoaa paljon katsottavaa. Se pursuaa sekunti sekunnilta hienompia ja hirveämpiä asioita, ja pitää otteessaan loppuun asti.

Tähän voi lukea juuri niitä merkityksiä kuin haluaa, ja nähdä sen mitä tahtoo. Tärkeintä on, että Fricke vie sellaisiin paikkoihin, joihin ei muuten ikinä päätyisi. Ymmärtämään niitä ihmisiä, joiden elämä on omasta niin kaukana, että ilman *Samsaraa* heidän koko olemassaoloon ei tulisi ajatelleeksi.

TAPIO BERSCHEWSKY

Lokakuun Cinemaissiin ennätysmäärä osanottajamaita

Latalaisen Amerikan elokuvalifestivaali Cinemaissä rantautuu 16.-20. lokakuuta Helsingin elokuvateattereihin Maximiin, Kino Engeliin, Andorraan ja Dubrovniin. Yhdeksättä kertaa järjestettävän festivaalin ohjelmistossa on tänä vuonna 34 elokuvaa yhdeksästätoista maasta.

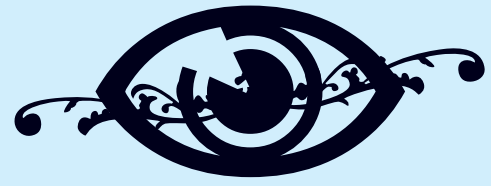
Cinemaissin helmiä ovat Andrés Woodin chileläisen muusikon **Violeta Parran** elämästä kertova lumoava draama *Violeta se fue a los cielos* (*Violeta*

Went to Heaven), **Miguel Courtoisin** Kolumbian sissikonfliktiin sijoittuva trilleri *Operación E* (*Operation E*), **Marcelo Machadon** brasilialaisen musiikkihistorian hulvaton dokumentti *Tropicália* (*Tropicalia*), **Javier van de Couterin** esteettisesti upea, fiktion keinoin transseksuaalien elämästä Argentiinassa kertova *Mía* ja **Paula Markovichin** *El Premio* (*The Prize*), joka upoutuu Argentiinan sotilasdiktatuurin arkeen seitsemänvuotiaan Ceciliaan näkökulmasta.

Cinemaissi pureutuu myös ihmisoikeuksiin. Väliamerikkalaisten siirtolaisten painajaismaista matkantekoa kohti Yhdysvaltoja kuvaavat **Gael García Bernalin** hurja dokumentti *Los Invisibles* (*The Invisibles*) sekä **Alejandra Islasin** dokumentti *El Albergue* (*The Shelter*), joka kertoo siirtolaisten turvakodista Yhdysvaltoihin johtavan rautatien varrella.

►www.cinemaissi.org

TV-VINKIT

Yle TV1 pe 13.09. klo 09.30 *Ulos luontoon: Naamioitumisen mestarit Osa 1/10.* Suomen perhosista 95% on yöperhosia, jotka ovat suurimman osan ajasta ihmisiltä piilossa. Minna Pyykkö pyydystää yökkösiä punaviinillä ja Kimmo Ohtosella on ongelmia toukkien kasvatuksessa.

Yle TV2 pe 13.09. klo 20.30 *Kakola Osa 1/8.* Kuusi rötöstelevää tyttöä saa kahdeksan päivän ajan kokea millaista elämä kaltereiden takana on. Tarkoituksena on saada heidät hylkäämään rikokset ja välttämään oikea vankila.

Yle TV1 la 14.09. klo 18.45 *Avara luonto: Eläinarkkitehdit.* Oma koti kullaan kallis pätee myös eläimiin. Millaisia asumuksia majavat, lehdenleikkaajamuurahaiset ja kolibrit rakentavat? Termittekeko on suunniteltu tarkkaan ilmastoitua, puutarhoja ja vesipisteitä myöten. T: BBC.

Yle TV1 su 15.09. klo 12.35 *Prisma: Miten tulla luovemaksi?* Meillä kaikilla on luovaa energiaa ja aivoja voi myös kannustaa entistä kekseliäimmiksi. Mihin jazzmuusikon improvisointikyky perustuu ja kuinka piilotajuntaa voi hyödyntää? Tuloksia tuo myös kova työ. T:BBC.

Yle TV2 su 15.09. klo 11.29 *Avoin tarina: Aika paha (7).* 14-vuotiaan pojan kirjoittama tarina kertoo Viljestä kiusaajajengin kynissä karrikoidusti kuvatussa koulumaailmassa. Tarinalla on kolme koululaisten kirjoittamaa loppua. ►yle.fi/avointarina

Yle TV2 su 15.09. klo 11.57 *Avoin tarina: Vaahteranlehti.* 14-vuotiaan tytön kirjoittama tarina kertoo sateenkaariperheen työstä heräävän murrosiän keskellä. Alunperin avoimeksi jäänyt tarina on nyt täydentynyt kolmella koululaisten kirjoittamalla lopulla. ►yle.fi/avointarina

Yle Teema su 15.09. klo 19.40 *NEO.* K aupunki- ja vaihtoehtokulttuuria esittelevä ohjelmasarja. Toimittaja Jussi Mankkinen.

Yle TV1 ti 17.09. klo 22.00 *Kuka tuo pihvin pöytään?* Suomalaiset syövät lihaa enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Eläviä eläimiä ei nykyarjessa juuri nähdä. Dokumentti suomalaisesta lihantuotannosta. Toimittaja: Patrik Skön.

Yle TV1 ke 18.09. klo 23.55 *Ulkolinja: Jää hyvästi, Inkerinmaa.* Neuvostoliiton loppumetreillä Suomi avasi ovensa inkeriläisille. Nyt muuttoikkuna on sulkeutumassa. Mitä inkeriläisyydestä on jäljellä? Mitä me olemme? he kysyvät itse. Inkeriläisiä, suomalaisia vai venäläisiä?

Yle TV2 ke 18.09. klo 22.25 *Docventures esittää: Microcosmos.*

Docventuressä ylyteröidään Claude Nuridsany ja Marie Pérennon erilainen luontodokumentti *Microcosmos*, jossa laskeudutaan kirjaimellisesti ruohonjuuritasolle.

YLEN KUVAPALVELU